

UCHWAŁA DNIA 18 PAŹDZIERNIKA 2004 R.

SNO 38/04

W postępowaniu o zezwolenie na pociągnięcie sędziego w stanie spoczynku do odpowiedzialności karnej znajdują zastosowanie te przepisy o postępowaniu dyscyplinarnym sędziów, które dają się pogodzić ze statusem sędziego w stanie spoczynku (arg. z art. 80 § 3 zd. drugie w zw. z art. 104 § 3 u.s.p. in principio).

Przewodniczący: sędzia SN Marek Pietruszyński (sprawozdawca).

Sędziowie SN: Teresa Flemming-Kulesza, Marek Sychowicz.

Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny w Warszawie na posiedzeniu w sprawie sędziego Sądu Rejonowego w stanie spoczynku po rozpoznaniu w dniu 18 października 2004 r. w związku z zażaleniem na uchwałę Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego z dnia 24 maja 2004 r. sygn. akt (...) w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, zawieszenia w czynnościach służbowych i obniżenia wynagrodzenia miesięcznego o 25 %

u c h w a l i ł:

uchyla uchwałę Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego i sprawę przekazuje temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

U z a s a d n i e n i e

W dniu 18 grudnia 2003 r. do Sądu Apelacyjnego-Sądu Dyscyplinarnego wpłynął wniosek prokuratora Prokuratury Rejonowej o zezwolenie na pociągnięcie sędziego Sądu Rejonowego do odpowiedzialności karnej za czyn określony w art. 178a § 1 k.k. W dniu 20 maja 2004 r. Krajowa Rada

Sądownictwa podjęła uchwałę o przeniesieniu sędziego w stan spoczynku z uwagi na trwałą niezdolność do pełnienia obowiązków służbowych. W dniu 24 maja 2004 r., w toku postępowania przed Sądem dyscyplinarnym, obrońca sędziego złożył wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłych psychiatrów na okoliczność stanu zdrowia psychicznego sędziego w czasie czynu objętego wnioskiem prokuratora.

Sąd wniosek ten oddalił, stwierdzając, że w postępowaniu toczącym się na podstawie art. 80 u.s.p. nie rozstrzyga się zagadnienia winy.

W tym samym dniu Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny podjął uchwałę o zezwoleniu na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, zawieszając jednocześnie tego sędziego w pełnieniu czynności służbowych i obniżając miesięczne wynagrodzenie o 25 %.

Na tę uchwałę zażalił się obrońca sędziego. W zażaleniu podniósł, że Sąd dyscyplinarny nieprawidłowo ocenił stopień społecznej szkodliwości czynu sędziego w sytuacji, gdy zdaniem skarżącego okoliczności przedmiotowe i podmiotowe tego zdarzenia powinny doprowadzić sąd do stwierdzenia znikomego ładunku społecznej szkodliwości tego czynu. Nadto skarżący nie zgodził się ze stanowiskiem Sądu dyscyplinarnego, że kwestia zawinienia sędziego nie może być rozważana w toku postępowania o zezwolenie na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej. Zarzucił również uchwałę, że wobec przejścia sędziego przed dniem 24 maja 2004 r. w stan spoczynku nie można było zawiesić jej w pełnieniu obowiązków służbowych oraz obniżyć wynagrodzenia.

W konkluzji wniósł o uchylenie przedmiotowej uchwały.

Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny zważył, co następuje:

Zażalenie jest zasadne.

Celem postępowania o zezwolenie na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej (art. 80 u.s.p.) jest ustalenie czy istnieją okoliczności

usprawiedliwiający uchylenie immunitetu sędziowskiego (art. 181 Konstytucji RP), to znaczy, czy zachodzą okoliczności w pełni, bez żadnych istotnych wątpliwości lub zastrzeżeń, uzasadniające zarówno fakt popełnienia samego czynu, jak i występowanie innych znamion objętych przez ustawę ramami zasad odpowiedzialności karnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego z dnia 12 czerwca 2003 r., SNO 29/03, Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego, z. I/2003, poz. 14).

Zatem w przypadku niemożności ustalenia faktu popełnienia przez sędziego czynu jako zdarzenia bezprawnego kryminalnie i zawinionego (art. 1 § 1 i 3 k.k.) brak jest podstaw do stwierdzenia materialnego warunku odpowiedzialności karnej tej osoby. Wśród okoliczności wyłączających winę w prawie karnym jest niepoczytalność (art. 31 § 1 k.k.). Stwierdzenie niepoczytalności powoduje zawsze umorzenie postępowania karnego (art. 414 § 1 k.p.k. *in fine*). W tej sytuacji kwestia możliwości rozpoznania przez sędziego znaczenia czynu lub pokierowania swoim postępowaniem nie może pozostawać poza sferą rozważań Sądu dyscyplinarnego rozstrzygającego w przedmiocie wniosku o zezwolenie na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej.

Ewentualne uchylenie immunitetu musi być bowiem aktem celowym zmierzającym do tego, aby sędzia odpowiadał karnie, a nie aby doszło do umorzenia postępowania karnego.

Zaistnienie uzasadnionych wątpliwości, co do poczytalności sędziego w zakresie czynu objętego zarzutem opisanym we wniosku prokuratora skutkować powinno dopuszczeniem dowodu z opinii biegłych lekarzy psychiatrów na podstawie art. 202 § 1 k.p.k.

Przepis ten ma zastosowanie w postępowaniu dyscyplinarnym sędziów przez art. 128 u.s.p., a z uwagi na treść art. 80 § 3 zd. drugie u.s.p. również w postępowaniu o zezwolenie na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej (por. uchwała Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego z 22 maja

2003 r. SNO 10/03, Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego, z. I/2003, poz. 12).

W przedmiotowej sprawie dane dotyczące stanu zdrowia psychicznego sędziego wskazywały, że zachodziły uzasadnione wątpliwości, co do poczytalności sędziego w czasie czynu objętego wnioskiem prokuratora. W tej sytuacji, co słusznie wskazano w zażaleniu, uchybieniem Sądu dyscyplinarnego było oddalenie postanowieniem z dnia 24 maja 2004 r. wniosku obrońcy sędziego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłych lekarzy psychiatrów w celu ustalenia poczytalności sędziego, z uzasadnieniem możliwości przeprowadzenia tego dowodu w postępowaniu karnym.

Uchybienie to skutkowało uchylenie zaskarżonej uchwały i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu – Sądowi Dyscyplinarnemu do ponownego rozpoznania.

Rozpoznając ponownie sprawę Sąd dyscyplinarny dopuści dowód z opinii biegłych lekarzy psychiatrów w celu ustalenia poczytalności sędziego w czasie czynu wskazanego we wniosku prokuratora i w zależności od wniosków zawartych w tej opinii ponownie oceni, czy istniejące w sprawie okoliczności (przedmiotowe i podmiotowe) w pełni uzasadniają zezwolenie na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej.

W końcowym fragmencie rozważań Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny pragnie podnieść, że decyzja Sądu dyscyplinarnego o zezwoleniu na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, poza wskazanym uchybieniem, dotknięta została jeszcze innymi wadami prawnymi, których uwzględnienie, w sytuacji braku uchybienia dotyczącego oddalenia wniosku o powołanie biegłych psychiatrów, skutkowałoby zmianę uchwały dyscyplinarnej.

Zdaniem Sądu Najwyższego, Sąd dyscyplinarny zezwalając na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, błędnie zawiesił sędziego w pełnieniu czynności sędziowskich i potrącił mu określony procent wynagrodzenia. Sąd dyscyplinarny pierwszej instancji pominął bowiem fakt, że

w dniu 20 maja 2004 r., tj. przed wydaniem uchwały zezwalającej na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, KRS podjęła uchwałę o przeniesieniu jej w stan spoczynku z uwagi na trwałą niezdolność do pełnienia obowiązków służbowych.

Przeniesienie sędziego w stan spoczynku (po uprawomocnieniu się uchwały KRS) spowodowało zmianę charakteru jego stosunku służbowego w postaci ustania stosunku pracy i odjęcia funkcji jurysdykcyjnej.

Zatem, skoro nie jest możliwe zawieszenie sędziego w stanie spoczynku w czynnościach służbowych, to tym samym wyłączona jest możliwość zastosowania wobec takiego sędziego, w postępowaniu o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej, drugiego środka określonego w § 3 art. 129 u.s.p.

W tej sytuacji stwierdzić należało, że w postępowaniu o zezwolenie na pociągnięcie sędziego w stanie spoczynku do odpowiedzialności karnej znajdują zastosowanie te przepisy o postępowaniu dyscyplinarnym sędziów, które dają się pogodzić ze statusem sędziego w stanie spoczynku (arg. z art. 80 § 3 zd. drugie w zw. z art. 104 § 3 u.s.p. *in principio*).

Z tych względów Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny orzekł, jak w uchwale.